

PŘEDSTAVUJÍ BĚŽENCI INFEKČNÍ RIZIKO ?

MUDr. Iva Šípová
Nemocnice České Budějovice, a.s.

OBSAH

- Zhodnocení rizika pro populaci ČR
- Způsob přenosu nákazy
- Riziko jednotlivých infekcí
- Riziko pro zdravotnická zařízení

AKTUÁLNÍ SITUACE

POBYT CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČR

- Mezinárodní úmluvy
- Zákon č. 326/1 999Sb. o pobytu cizinců na území ČR
- Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu (nárok na slučování rodin)
- Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví
- Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra
- Veřejné zdravotní pojištění je pro migranty otevřeno – nárok na plný rozsah zdravotních služeb

EVROPSKÉ HRANICE

PROCES ŠÍŘENÍ NÁKAZY

• ZDROJ NÁKAZY

- Mohou být cizinci zdrojem nákazy ?
  - Pro běžnou populaci ?
  - Pro zaměstnance uprchlických zařízení ?
  - Pro zdravotníky ?

• CESTA PŘENOSU

- Přenos přímý (většinou osobní kontakt)
- Přenos nepřímý (vlaky, WC apod.)
- Nákazy mezilidsky nepřenositelné (malárie, žlutá zimnice, vzteklna, tetanus apod.)

• VNÍMAVÝ JEDINEC

- Je populace ČR vnímavá ke všem nákazám ? (vnímavost naší populace se může lišit od vnímavosti v západní Evropě – v ČR je vyšší proočkovanosť)

ZEMĚ PŮVODU

- Blízký východ (Sýrie, Afganistán, Irák,..)
/7 milionů Syřanů je na útěku zatím ve vlastní zemi/
- Asie (Bangladéš,..Vietnam)
- Afrika (severní a subsaharská Afrika)
- Evropa (Ukrajina – Zakarpatská Rus)

- Letos dorazilo přes Středozemní moře do Evropy více než 400 000 migrantů.
- Délka cesty: 14 dní – měsíce

NÁKAZY

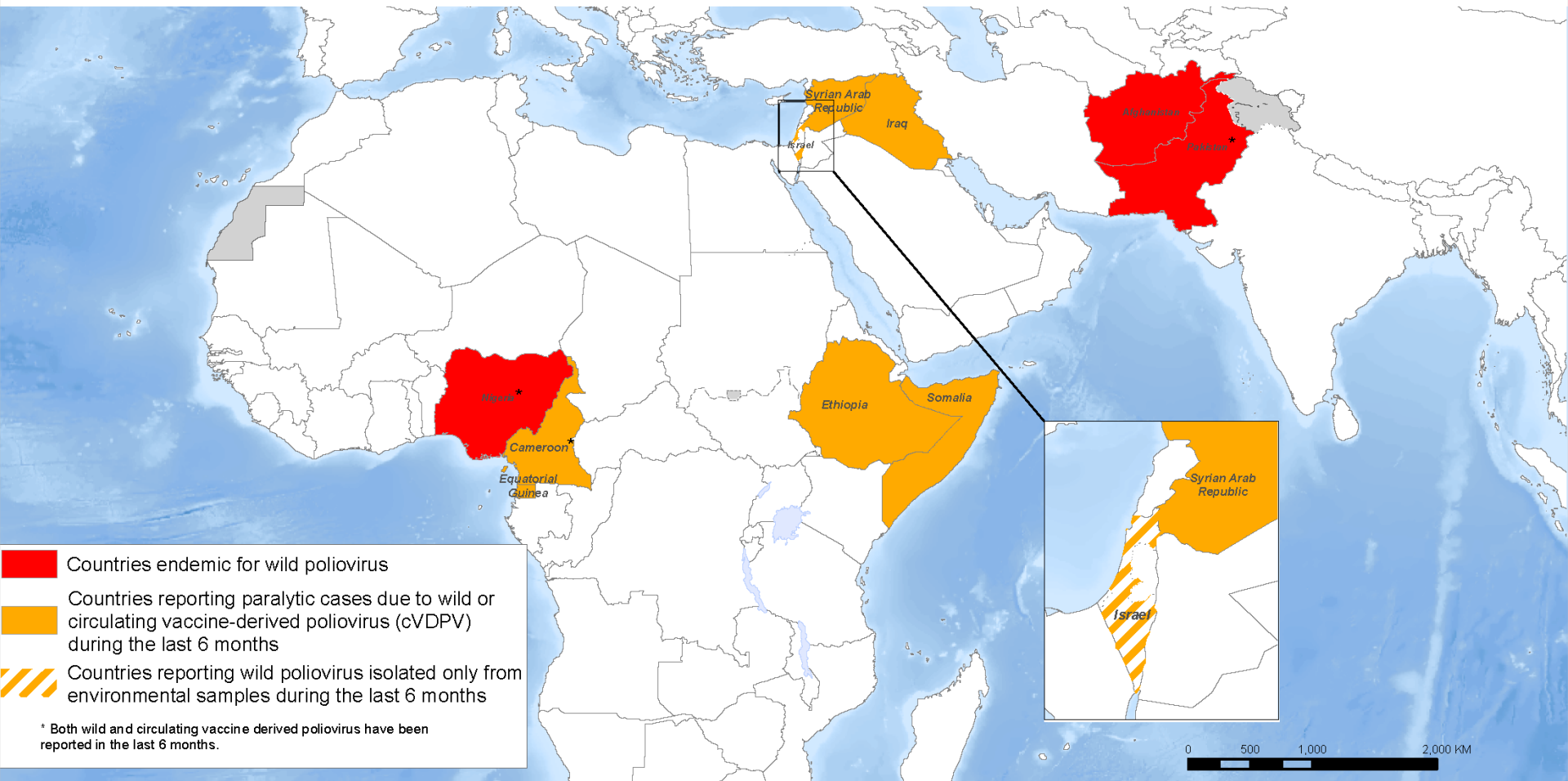
- Běžné infekce
  - průjmová onemocnění bakteriálního i virového původu
  - infekce dýchacích cest – chřipka, virózy
- Infekce zahrnuté do očkovacího kalendáře ČR (polio, záškrť, spalničky)
- Infekce s povinnou izolací a léčbou (dle vyhl. č.306/2012 Sb. (TBC, VHA, VHB, VHC, břišní tyfus, cholera, MERS-CoV)
- Různé (HIV, návratný tyfus,...)
- Rezistentní kmeny bakterií

DĚTSKÁ OBRNA (POLIOMYELITIS)

- Celosvětový eradikační program polio byl spuštěn v roce 1988 – eradikace mělo být dosaženo do roku 2000.
- ČR – poslední výskyt v roce 1960 (díky očkování).
- Sleduje se výskyt onemocnění způsobených divokým virem, viry odvozenými od vakcinálních kmenů a výskyt viru v odpadních vodách (+ sledování ACHP).
- V roce 2013- 2014 - výskyt v těch zemích, kde není dostatečná proočkovanosť - Pákistán, Afganistán, Sýrie, Nigérie (celkem 10 zemí). Sýrie 2014 – velká očkovací kampaň – nyní bez záchytu onemocnění.

Polio-infected countries for which WHO recommends polio immunization of persons traveling to or from the country, as of 05 May 2014

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted and dashed lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

Data Source: World Health Organization
 Base Map: GEBCO
 Map Production: Global Polio Eradication Initiative,
 World Health Organization

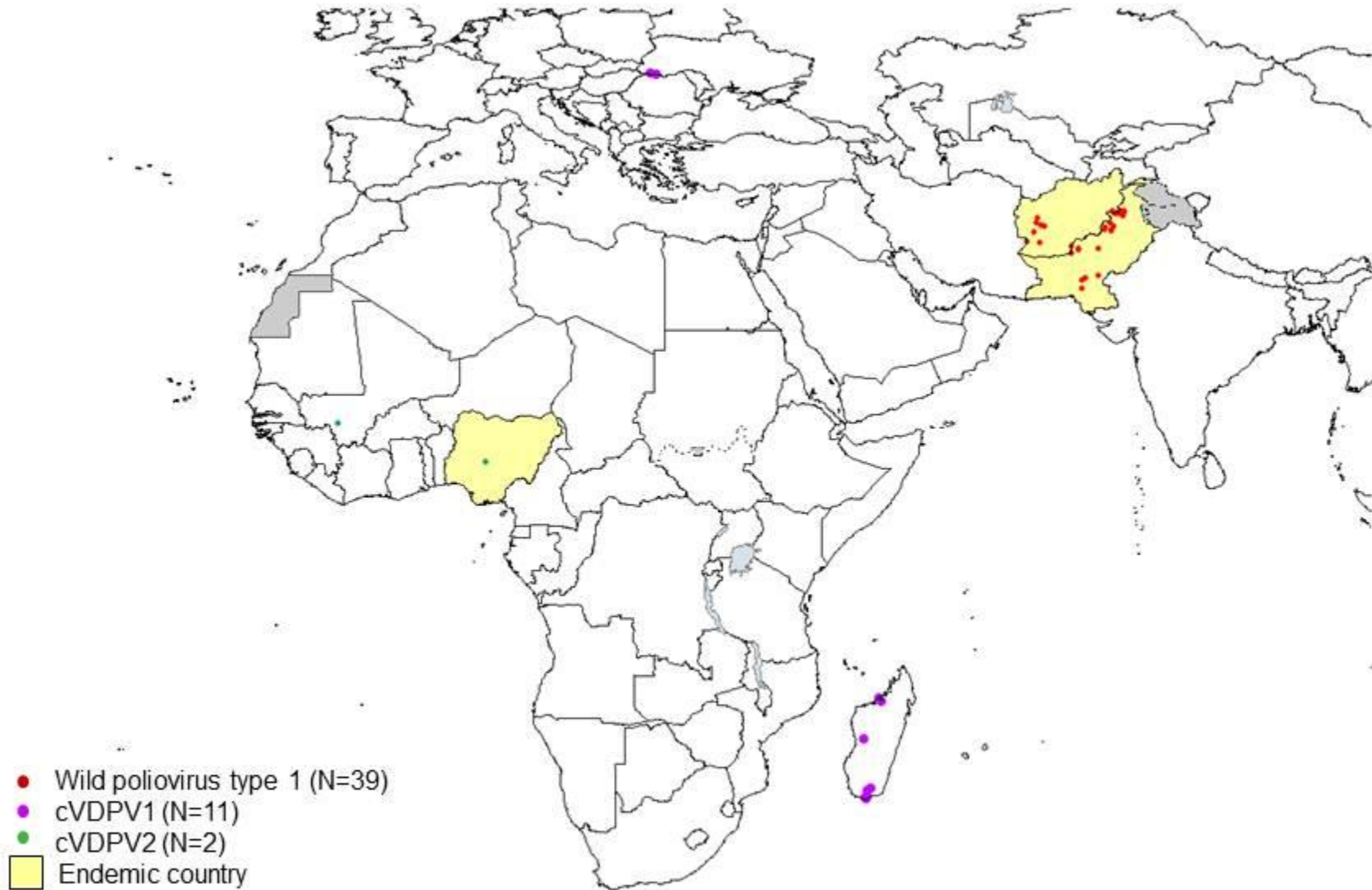
© WHO 2014. All rights reserved.

AKTUÁLNÍ SITUACE

- Endemické oblasti: Pákistán, Afganistán, Nigérie
- Výskyt cVPV: Ukrajina – Zakarpatská oblast
- 2 případy paralytické poliomyelitidy u neočkovaných dětí (červen a červenec 2015)
- Svědčí pro nízkou proočkovanost populace hlavně dětí
- průměrně 49 %, u dětí do 1 roku pouze 14% !!!
- Vylučování viru : 1 týden z nosohltanu, 6 týdnů ze stolice
- 80% případů je asymptomatických

Wild Poliovirus & cVDPV Cases¹, 2015

01 January – 08 September

¹Excludes viruses detected from environmental surveillance.

Data in WHO HQ as of 08 September 2015

POLIO – aktuální doporučení

- Při cestě do zemí výskytu je nutné mít platné očkování (doporučený interval = 10 let, v ČR ukončeno očkování OPV v roce 2007-2008 postupně mizí booster efekt ?)
- Při výjezdu ze země výskytu (při pobytu delším než 4 týdny) je nutné mít doklad o aplikaci očkování v posledních 12 měsících
- Národní plán akcí pro zachování statusu "polio-free".
Národní plán v případě importu nebo cirkulace polioviru –
WWW.SZU.CZ 10.2.2015

ZÁŠKRT

- Zatím není zásadní problém
- V 90. letech epidemie v zemích bývalého Sovětského svazu (Ukrajina, Bělorusko, Rusko) – v ČR se infekce nešířila
- ALE nyní ve Španělsku výskyt u neočkovaného dítěte (rodiče – odmítači očkování)

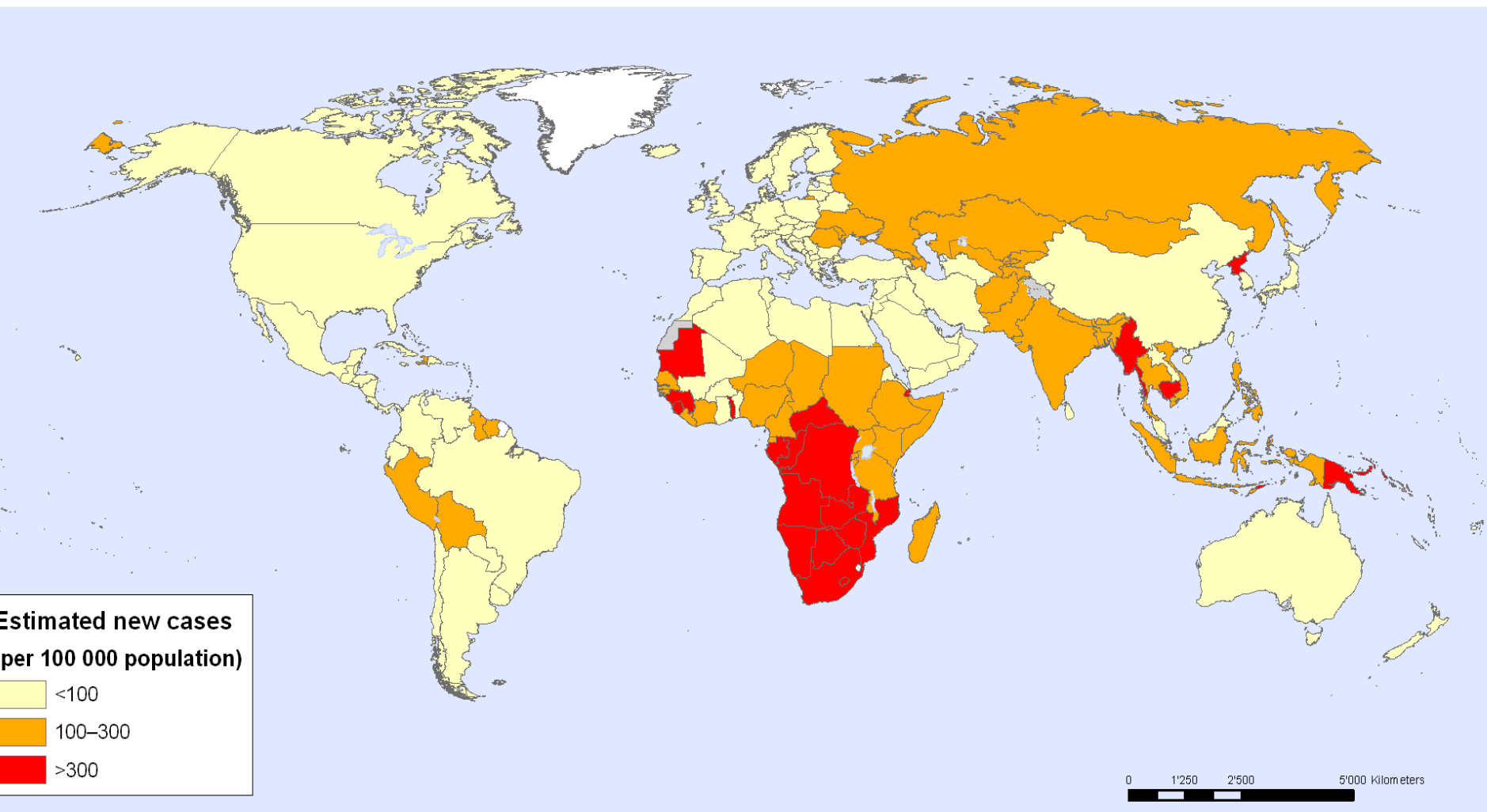
SPALNIČKY

- Vysoký výskyt v rozvojových zemích i v Evropě (2015: úmrtí 15 měs. dítěte v Berlíně)
- Importy do ČR – v roce 2014 šíření v Ústeckém kraji – postižení i zdravotníci
- ČR – nejsou podmínky pro plošné epidemie
- ALE 20% osob ve věku 35 – 44 let nemá protilátky
- Ohroženi: zdravotníci, mladí dospělí, děti neimunních matek, ojediněle i očkované děti

TBC

- Plošné očkování zrušeno v roce 2010
- Zůstává očkování dětí z rizikových rodin (zemí)
  - MZ vydává aktuální seznam rizikových zemí
- Nyní mimořádný dovoz vakcíny do ČR z Polska
  - Větší množství živých zárodků vakcinálního kmene
  - Nevhodné balení vakcíny
- Stoupá zájem rodičů o očkování dětí

- Riziko importu TBC u přistěhovalců – MDR a XDR TBC
- Ke vzniku nákazy musí být dlouhodobý kontakt s nemocným
- U dětí je onemocnění odrazem situace v rodině

Tuberculosis, estimated new cases, 2010

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

Data Source: World Health Organization
Map Production: Public Health Information and Geographic Information Systems (GIS)
World Health Organization

© WHO 2012. All rights reserved.

BŘIŠNÍ TYFUS (TYPHOID FEVER)

- Aktuálně hlášen z jižní Sýrie – uprchlické tábory pro migranty z Palestiny

CHOLERA

- Není hlášena

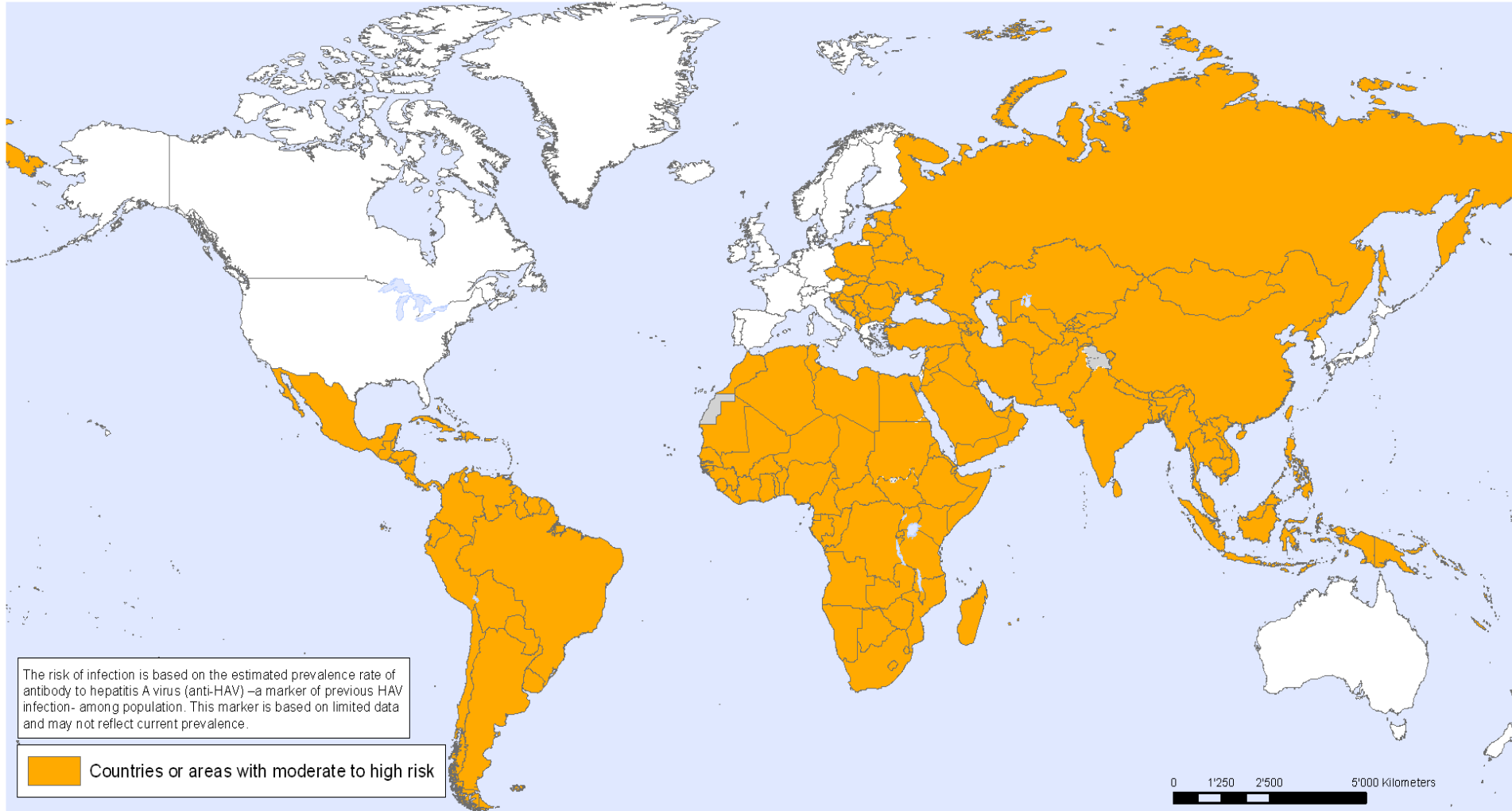
MERS – CoV (Middle East Respiratory Syndrom Coronavirus)

- Zachycen v roce 2012, od té doby se šíří na Blízkém a Středním východě, ale i importy do Evropy, Jižní Korei
- Ve 20 zemích zjištěno přes 1000 případů
- Jižní Korea – 2015 - nozokomiální šíření od 1 zdroje (postižení rodinní příslušníci, ale i zdravotníci)
- Obavy ze šíření (SARS je také coronavirus)
- www.mzcr.cz vydalo v srpnu 2015 Doporučení zdravotnickým pracovníkům pečujícím o pacienty s infekcí MERS – CoV (ochrany dýchacích cest, očí, používání OOP)

VHA = HEPATITIS TYPE „A“

- Riziko i v ČR : 870 případů/rok
- Riziko v celé Evropě – migrace osob, rómská komunita, mražené jahody
- 2014 – 2015 epidemie v Karlovarském kraji
- Zdravotníci - riziko: centrální příjmy

Hepatitis A, countries or areas at risk

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted and dashed lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

Data Source: World Health Organization. Jacobsen KH, Wiersma ST. Hepatitis A virus seroprevalence by age and world region, 1990 and 2005. *Vaccine* 2010 Sep;28(41):6653-7
Map Production: Public Health Information and Geographic Information Systems (GIS)
World Health Organization

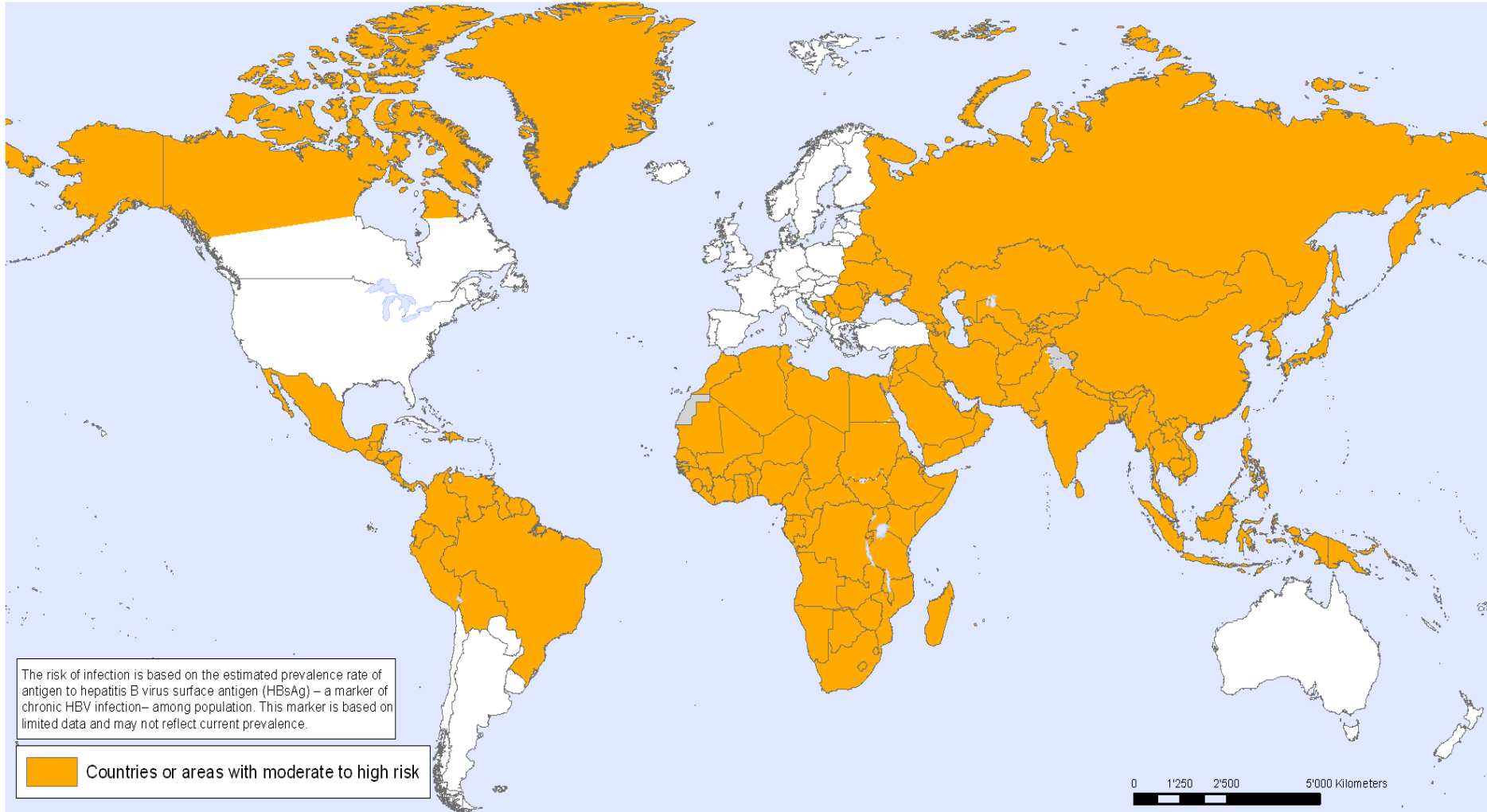

© WHO 2012. All rights reserved.

VHB = HEPATITIS TYPE „B“

- V ČR jsou očkovaní:
  - Populace do 25 let
  - Zdravotníci + další profesní skupiny dle vyhl.537/2006 Sb. o očkování proti infekčním nemocem
- Postup při poranění zdravotníků – dodržovat
- Pro očkovanou populaci – riziko jen velmi nízké
- Povinná izolace a léčba: AKUTNÍ virové záněty jater

Hepatitis B, countries or areas at risk

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted and dashed lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

Data Source: World Health Organization/CDC
Map Production: Public Health Information
and Geographic Information Systems (GIS)
World Health Organization

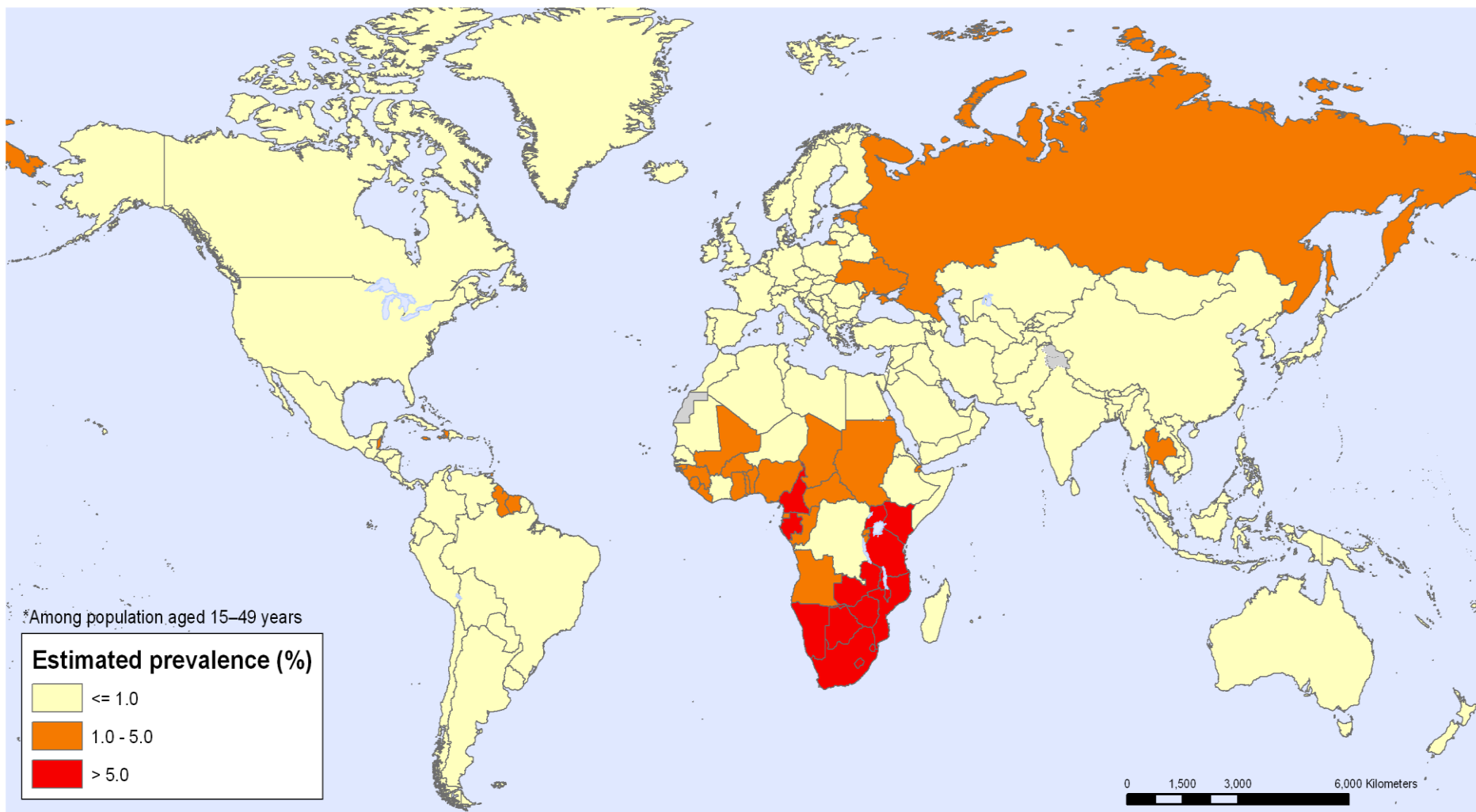
© WHO 2012. All rights reserved

HIV /AIDS

- V ČR nyní nárůst nově zachycených infekcí
- Odběr krve na vyšetření – bez souhlasu pacienta (§ 71 z. 258/2000 Sb.):
  - Těhotné ženy,
  - Pacienti s poruchou vědomí
  - Pacienti, kteří jsou obviněni ze spáchání trestného činu (pohlavní zneužití)
  - Pacienti s jinou pohlavní nemocí
- Pozor na poranění zdravotníků – hlášení na KHS + LD (§ 75 b z. 258/2000 Sb.)
- Porod HIV poz. žen – domluva: Nemocnice Na Bulovce (včetně péče o nedonošené děti)
- HIV/ AIDS – není povinná léčba

HIV, estimated prevalence*, 2009

The boundaries and names shown and the designations used on this map do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of the World Health Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries. Dotted lines on maps represent approximate border lines for which there may not yet be full agreement.

Data Source: WHO/UNAIDS
Map Production: Public Health Information and Geographic Information Systems (GIS)
World Health Organization

© WHO 2011. All rights reserved

NÁVRATNÝ TYFUS

(louse – borne relapsing fever)

- Aktuálně hlásí Německo, Švýcarsko
- Migranti z Afriky (Somálsko, Eritrae, Etiopie, Súdán) – špatné hygienické podmínky na cestě
- Původce: *Borrelia recurrentis* – vektor: veš
- Bez léčby – smrtnost 40%

ATB REZISTENCE

- Celosvětově nárůst ATB rezistence G+., ale hlavně G – kmenů (produkce betalaktamáz)
- Riziko:
  - Evropa: Řecko, Itálie – pobyt na JIP
  - Indie (odpadní vody)
  - Izrael
- Aktuální informace ze Sýrie – nedostupné
- Při hospitalizaci rizikových pacientů – izolační režim + screening

Hlavní hygienik: Česká republika není aktuálně v souvislosti s migrací ohrožena nákazami – 4.9. 2015

- „*V souvislosti s uprchlickou krizí v tuto chvíli občanům na území České republiky nehrozí žádné zdravotní nebezpečí spojené s exotickými infekčními nemocemi,*“ uvedl Hlavní hygienik ČR Vladimír Valenta.
- Po kontrole hlášení ze všech zdravotnických zařízení v ČR o výskytu infekčních nemocí, která zaznamenává systém Epidat, lze konstatovat, že epidemiologická situace v České republice je momentálně naprosto stabilní.
- Dále hygienici denně komunikují s orgány Světové zdravotnické organizace a Evropské komise, aby měli zcela aktuální informace o případných rizicích souvisejících s uprchlickou krizí. Orgány ochrany veřejného zdraví, Státní zdravotní ústav a Ministerstvo zdravotnictví průběžně monitorují vývoj epidemiologické situace v ČR.
- Pracovníci hygienické služby také pravidelně zajišťují odběry vzorků odpadních vod na detekci poliovirů, které jsou původci obrny. Ani v tomto ohledu není zaznamenán žádný výskyt nebezpečí.
- K udržení takto příznivé epidemiologické situace u nás také významně přispívá vysoká proočkovanost populace proti záškrtu, poliomyelitidě a dalším infekčním nemocem.

RIZIKO ??? – ZÁŘÍ 2015

Prim. MUDr. Roháčová:

„ Česká hygiena je v dobrém slova smyslu represivní, řada vyspělých zemí s kvalitním zdravotnictvím je benevolentnější. Máme větší počet nařízených hospitalizací. Česku se nyní lpění na přísnějších hygienických pravidlech i rozsáhlém kalendáři povinného očkování vrátí v podobě většího bezpečí v nelehké době stěhování národů.

Pokud se budeme držet našich standardů hygieny a očkování, bude riziko přenosu infekčních nemocí od běženců malé.“

Děkuji za pozornost

- sipova@nemcb.cz